

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ต่อการพัฒนาทางสติปัญญา โดยเฉพาะด้านสมาธิ เนื่องจากดนตรีช่วยทำให้เด็กเกิดสมาธิในการทำกิจกรรมและสามารถทำงานได้นานขึ้น ทั้งนี้เพราะเสียงดนตรี นับเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่จะช่วยปรับสภาพอารมณ์และช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดสมาธิ สามารถสร้างระเบียบและควบคุมตนเองให้เหมาะสมและไม่เกิดความเครียดจนต้องหยุดชะงักการทำงาน ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้ง เมื่อมีดนตรีเปิดเบาๆ เด็กจะมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมท่ามกลางบรรยากาศที่มีเสียงเพลง และมีความตั้งใจพยายามทำกิจกรรม อีกทั้งยังพบว่าระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละประเภทจะยาวนานขึ้น นอกจากนี้เสียงดนตรียังทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ ในขณะที่ทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี เสียงดนตรีสามารถเสริมสร้างความคิดจินตนาการ ช่วยกระตุ้นให้มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทหู กล้ามเนื้อมือ ให้สอดคล้องกับการใช้ความคิด (เลิศ อานันท์นะ, 2518, หน้า 219)

ดนตรีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันของเราทุกคน โดยเฉพาะกับเด็กแล้วนั้น “ดนตรีกับเด็ก” นับว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เพราะดนตรีเป็นสื่อที่ตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็กโดยตรงและสร้างความสุขให้เด็กได้อย่างง่ายๆ และที่สำคัญดนตรีเป็นเหมือนทางลัดที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี ดนตรีจะช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาบางอย่างของเด็ก เช่น เด็กที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่ขี้อาย มีความก้าวร้าว เราสามารถนำกิจกรรมทางดนตรีเข้ามาช่วยปรับ หรือแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวได้เป็นอย่างดี อิทธิพลหรืออำนาจของเสียงเพลงหรือดนตรีจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ คุณค่าและเกิดอารมณ์แก่เด็กในการที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ในตัวเด็กได้ คุณค่าของดนตรี ในแง่ของการสร้างสุนทรียศาสตร์ แต่ดนตรียังให้คุณค่ากับเด็กๆ อีกหลากหลายด้าน รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะการคิดและภาษา เมื่อเด็กฟังดนตรีและร้องเพลง จะช่วยให้เด็กรู้จักฟัง และแยกความแตกต่างของระดับเสียง สูง-ต่ำ ดัง-ค่อย หนัก-เบา แลลม-หุ้ม รู้จักแยกอัตราจังหวะ

ช้า-ปานกลาง-เร็ว ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการฟังและวิเคราะห์ลักษณะ แยกแยะระดับเสียงที่ประกอบไปด้วยเสียง หนัก-เบา ทำให้เด็กมีทักษะการฟังที่ละเอียด ซึ่งเป็นทักษะที่ดีของการเรียนดนตรีในระดับที่โตขึ้น คนตรีช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กในแง่การให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน สดชื่น ร่าเริง บางครั้งเด็กจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง อาจทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งหรือสับสน จึงทำให้เด็กมีปัญหาในด้านอารมณ์และจิตใจคนตรีจะสามารถช่วยบรรเทาหรือปรับอารมณ์เด็กได้อย่างดี คนตรีสามารถช่วยให้เด็กได้แสดงออกตามต้องการความรู้สึกและความสามารถ ช่วยถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของเด็ก นอกจากนี้แล้ว คนตรียังพัฒนาอารมณ์ของเด็ก เกิดความบันเทิงใจ เพลิดเพลิน เกิดจินตนาการกว้างไกล อารมณ์เยือกเย็น สุขุม รักสวยรักงาม เห็นคุณค่าของคนตรี และมีทัศนคติที่ดีต่อคนตรี รักในเสียงเพลง เสียงคนตรี จากการสัมผัสคนตรีอยู่ในโลกของคนตรี ไม่เกิดความเหงา เห็นเสียงเพลงเสียงคนตรีเป็นเพื่อน เด็กจะเกิดความนุ่มนวลอ่อนโยนขึ้น ไม่แข็งกระด้าง ไม่เห็นแก่ตัว มีอารมณ์สุนทรีย์ละเอียดอ่อน การพัฒนาทางอารมณ์ของเด็กจะได้รับการกล่อมเกลาไปที่ละเล็กทีละน้อย จนมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม อันเป็นผลพวงจากคนตรีในอดีตเราอาจมีค่านิยมเกี่ยวกับคนตรีว่า เป็นศาสตร์ของคนที่ไม่เรียนหนังสือผู้อื่นไม่ได้ ไม่มีหัวด้านวิชาการ แต่ในวันนี้ คนตรีถูกมองในมุมใหม่ได้รับการยกย่องระดับเป็นวิชาของนักปราชญ์ มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ถึงคุณประโยชน์ของคนตรีในแง่มุมมองทางวิทยาศาสตร์กันมากมาย ตลอดจนงานการตีพิมพ์หนังสือที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของคนตรีกับฟิสิกส์ เห็นได้ว่า นักวิทยาศาสตร์และคนรุ่นใหม่เชื่อว่า คนตรินั้นสร้างอัจฉริยะได้จริง ความฉลาดปราดเปรื่องของไอน์สไตน์ได้รับการยอมรับมากที่สุดคนในโลกก็ว่าได้ นักวิทยาศาสตร์อยากทราบว่า อะไรคือสาเหตุของความฉลาดของเขา เท่าที่ทราบกันก็คือ เส้นใยประสาทในสมองของไอน์สไตน์แตกแขนงออกไปอย่างหนาแน่นและสื่อสารกันได้ดีมาก ประวัติอีกด้านของไอน์สไตน์บอกว่า คนตรีเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อตัวเขามากทีเดียว ไอน์สไตน์เริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่เด็ก เริ่มด้วยเปียโน แล้วตามด้วยไวโอลินเมื่ออายุ 6 ขวบ แม่ของเขาจ้างครูมาสอนที่บ้าน ได้แก่ เปียโน ไวโอลิน และวิทยาศาสตร์ เขาเรียนอย่างมีความสุข เขาเล่นไวโอลินได้อย่างยอดเยี่ยม ชื่นชอบผลงานของโมซาร์ท บีโธเฟน และบาร์ค หลังจากนั้นมาไวโอลินก็กลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตของไอน์สไตน์ โดยเขามักจะเล่นไวโอลินเพื่อช่วยผ่อนคลายในเวลาที่ต้องคิดอะไรหนัก ๆ นอกจากนั้น บางครั้งไอน์สไตน์ก็แสดงโชว์ในที่สาธารณะด้วย (ประโยชน์ของคนตรี, 2557)

การเรียนรู้ด้านดนตรีสากล เป็นวิชาแขนงหนึ่ง ที่มุ่งพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าเรียนในด้านทฤษฎีอย่างเดียว โดยไม่ใช้ทักษะปฏิบัติ ก็จะไม่เกิดผลประโยชน์ การศึกษาทฤษฎีในเบื้องต้นแล้วจึงลงมือปฏิบัติควบคู่กันไป การที่จะเรียนดนตรีให้ได้ผลนั้นจำเป็นจะต้องมีทักษะปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎีผู้ที่เรียนดนตรีให้ได้ผลดี ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ด้วยว่า ให้

สถานศึกษาเป็นผู้จัดหลักสูตรของตนเองให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรหรือมาตรฐานที่กล่าวในหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรของตนเองขึ้นมาโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนควรได้รับจากการศึกษา และมุ่งเน้นให้สถานศึกษาสามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตนเองด้วย (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2545, หน้า 3) การฝึกฟังจะช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีต่างๆ ในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้เครื่องดนตรีที่ผู้สอน และผู้เรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาโสตทักษะการฟังมากกว่าเครื่องดนตรีอื่นๆ คือเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ได้แก่ ไวโอลิน เนื่องจากเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายไม่มีเครื่องหมาย หรือสิ่งที่แสดงถึงตำแหน่งที่แน่นอนของโน้ตต่างๆ ซึ่งผู้เรียนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาโสตทักษะการฟังที่ดีก่อน หรือได้รับการพัฒนาโสตทักษะการฟังควบคู่ไปกับการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรี โคดาเลย์ (Kodaly) กล่าวว่า “สำหรับนักดนตรีที่ดี เวลาลเล่นดนตรี เขาควรเป็นผู้นำการเคลื่อนไหวของนิ้ว (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2537) คำกล่าวของโคดาเลย์นี้ได้แสดงให้เห็นถึงการสอนไวโอลินของผู้ช่วยศาสตราจารย์พันเอกชูชาติ พิทักษกร ให้ความสำคัญของการพัฒนาโสตทักษะการฟังของผู้เรียนดนตรีอย่างสูงสุดโดยเริ่มจากการฟังและการร้อง ก่อนการปฏิบัติทักษะไวโอลิน ซึ่งการกำหนดตำแหน่งของนิ้วมือซ้ายในแบบต่างๆผนวกกับการฝึกเครื่องระดับเสียงถูกต้องในแบบฝึกหัดหรือบทเพลงก่อนเพื่อนำไปสู่การเล่นไวโอลิน (สุพจน์ ยุคลธรวงศ์, 2540, หน้า 87)

การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกด้วยเสียงไวโอลิน สภาพสังคมเมืองปัจจุบัน ผู้คนต้องเผชิญกับมลภาวะนานาชนิด ก่อเกิดสารพัดโรคที่สร้างความรำคาญให้กับชีวิต ทั้ง เครียด ปวดหัว ภูมิแพ้ ไมเกรน นอนไม่หลับ ซึมเศร้า การบำบัดรักษาด้วยศาสตร์ปัจจุบันไม่ใช่คำตอบสุดท้ายที่จะทำให้หายจากอาการดังกล่าว หลายคนจึงหันเข้าหาศาสตร์ทางเลือก ที่เน้นใช้ธรรมชาติบำบัด หล่อหลอมใจกายรวมเป็นหนึ่งด้วยความเชื่อและศรัทธา ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าได้ผลจริงปกติแล้วการเล่นไวโอลินให้เป็นเพลงสำหรับมือใหม่ก็ยากอยู่แล้ว แต่สุดยอดของการเล่นไวโอลินก็คือการที่เราจะทำยังไงก็ตามให้คนที่ฟังเสียงไวโอลินที่เราเล่นคล้อยตาม และเชื่อว่า อารมณ์ เนื้อหาที่คุณเล่นอยู่นั้น เป็นไปตามที่คุณเล่น และต้องการจะบอกกับเขาถ้าเป็นเพลงที่เป็นเพลงร้องคนร้องก็ยังไม่พอแต่ถ้าเป็นเพลงบรรเลง การเล่นไวโอลินเห็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องใช้ความอดทน ความพยายาม ในการฝึกซ้อม และทำความเข้าใจว่าเราเล่นไปแล้วควรจะพัฒนาไปในทิศทางไหน ถ้าเราเล่นไวโอลินไปตามโน้ตแล้วถือว่าพอแล้ว แต่จุดมุ่งหมายถ้าจะเอาดีทางไวโอลิน อยู่ที่เพลงบรรเลง โดยเฉพาะเพลงที่ผู้ฟังไม่เคยได้ยินคำร้อง เรามิทำเอง เมโลดี้ จากนั้นไปก็จะต้องนำเอา เทคนิคต่างๆ กับไวโอลินของคุณ เล่นเพื่อจะถ่ายทอดสู่ผู้ฟัง ถ้าผู้ฟังสงบนิ่ง และรู้สึกคล้อยตาม เข้าใจในความหมายที่เราสื่อออกไป ก็แสดงว่าเราเข้าใจแล้วการเล่นไวโอลินเป็นเข้าไปทุกที ลีสัน คือ คุณสมบัติเฉพาะของเครื่องดนตรี (การถ่ายทอดความรู้สึกด้วยเสียงไวโอลิน, 2557)

สำหรับในปัจจุบันนี้ไวโอลินเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่กำลังได้รับความนิยมสนใจอย่างมากทั้งโรงเรียนในระบบและนอกระบบ โดยการจัดการเรียนการสอนไวโอลินในประเทศไทยนั้นก็มีหลากหลายหลักสูตร อาทิเช่น Suzuki violin method, a tune a day, strily string, eta cohen, kato havas, otto langey, carl flesh, Yamaha

การเรียนการสอนไวโอลินตามแบบวิธีของซุซูกิในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นที่นิยมและเริ่มแพร่หลายตามโรงเรียนดนตรีในกรุงเทพฯและปริมณฑลฯ แม้แต่ในการเรียนการสอนชั้นอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสถาบันการดนตรีต่างๆ หลายต่อหลายแห่งก็นำเอาตำราของ ดร.ซุซูกิไปใช้ (Suzuki method) เพียงแต่ผู้ใช้ตำราของ ดร.ซุซูกิเป็นแนวให้นักเรียนฝึกตามเพลงในแบบฝึกหัดเท่านั้น ซึ่งนอกจากจะไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่แล้ว ยังเป็นการฝืนธรรมชาติการเรียนดนตรีอีกด้วย ท่านผู้เป็นเจ้าทฤษฎีตัวจริงของตำราซุซูกิ คือ ชินอิชิ ซุซูกิ (Shinichi Suzuki) ดร.ซุซูกิให้ความสนใจกับการศึกษาดนตรีในเด็กเล็ก ในบทความคู่มือการสอนไวโอลินแก่เด็กเล็กตามวิธีของ ดร.ซุซูกิ เขาจะสร้างอุบายให้เด็กเกิดความอยากที่จะเล่นไวโอลินด้วยตนเอง โดยวิธีการสอนแม่ของเด็กให้เล่นเพลง 1 เพลงก่อน ส่วนเด็กให้ฟังเทปเพลงที่ให้ไป ถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะอยาก让孩子เรียนไวโอลินมาก แต่เด็กอายุ 3-4 ขวบจะไม่ยอมเล่น จึงต้องหอบุบายที่จะให้เด็กออกปากเองว่า “หนูขอเล่นด้วยคน” การที่เด็กได้เห็นเด็กอื่นๆ กำลังหัดไวโอลินอยู่กับแม่ของตนในห้องเรียนดนตรี ในไม่ช้าเด็กก็อยากเล่นร่วมวงกับคนอื่นๆ ด้วย เมื่อเด็กเกิดความอยากที่จะเล่นขึ้นมา ก็เป็นเรื่องไม่ยากในการสอนไวโอลินในเรื่องของแรงจูงใจนี่เองที่เป็นเบื้องต้นในการเรียนการสอนที่ ดร.ซุซูกิได้วางแผนไว้ในตำราของเขา (Suzuki method) ซึ่งเขาได้ออกแบบการสอนที่ละขั้นตอนให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติได้ โดยไม่รู้สึกลัวยากเย็นอะไร ซึ่งจะแตกต่างกับตำราไวโอลินต่างๆ ไปอย่างชัดเจน อาทิ ในเรื่องของการฝึกสีสายเปล่า ดร.ซุซูกิ จะตั้งรูปแบบ (pattern) ของการสีเป็นกระสวนจังหวะ และทำให้จังหวะนั้นเกิดความหลากหลายออกไป ในขณะที่ตำราแบบอื่นๆ จะเน้นให้ผู้เรียนหัดสีสายเปล่าให้ยาวๆ นานๆ และน่าเบื่อสำหรับเด็ก แต่ตำราซุซูกิได้ออกแบบเป็นตำรากิ่งบทยเพลง แม้เพียงบทแรกที่เด็กเล่น เด็กจะเกิดความภูมิใจที่เขาสามารถเล่นออกมาได้เป็นเพลง twinkle, twinkle, little star (เอื้อ มณีรัตน์, 2530, หน้า 57) ได้กล่าวถึงการสังเกตเห็นของ ดร. ซุซูกิไว้ว่า เด็กทุกชาติทุกภาษาในโลกนี้สามารถพูดภาษาของตนได้โดยไม่ลำบากยากเย็น แม้ว่าไวยากรณ์ของภาษานั้นจะซับซ้อนเพียงไรก็ตาม ถ้าไม่เป็นคนที่มีความพิการทางสมอง หรือร่างกายในส่วนที่เกี่ยวกับการพูดการฟังแล้ว เด็กจะเรียนรู้และใช้ภาษาได้เป็นอย่างดีทุกคน ดร.ซุซูกิจึงนำหลักการเรียนรู้ภาษาของเด็กมาใช้ในการสอนไวโอลิน และเรียกวิธีการการสอนนี้ว่า “วิธีพูดตามแม่” (mother-tongue method) ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนไวโอลินมีผลก็คือ สิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัย

อยู่ การเลียนแบบทำตามพ่อแม่ ความชื่นชมของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก การฝึกฝนทำซ้ำๆ บ่อยๆ การถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เสนอในสิ่งที่เด็กทำได้

ลักษณะการสอนดนตรีของดร.ชูชุกี มีข้อควรพิจารณา คือ ครูของ ดร.ชูชุกีต้องมีความเชื่อมั่นว่า ความสามารถทางด้านดนตรีทุกด้านสามารถพัฒนาได้ในเด็กทุกคน และการสอนดนตรีที่ดีที่สุดต้องเริ่มจากช่วงปฐมวัยเพราะเด็กสามารถรับรู้ดนตรีได้เร็ว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนร่วมในการเรียนดนตรีของเด็กด้วย ทั้งลงมือฝึกปฏิบัติไปกับลูก หรือคอยกำกับการซ้อมดนตรีให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เด็กต้องเล่นเครื่องดนตรีได้ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งที่ว่าเล่นง่าย ก่อนเรียนโน้ตดนตรีและการอ่านต่างๆ ซึ่งข้อดีของตำราชูชุกี คือ เทคนิคต่างๆ ของการเล่นดนตรีได้ถูกบรรจุในเพลง อย่างเป็นขั้นตอนในการฝึกฝนบทเพลงต่างๆ ที่เด็กได้เรียนไปแล้ว ต้องได้รับการขัดเกลาและทบทวนอยู่เสมออย่างเคร่งครัด และประการสำคัญ คือ เด็กควรได้แสดงออกบ่อยๆ ทั้งการแสดงเดี่ยวและเป็นกลุ่ม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กขยันซ้อมอยู่เสมอ และเป็นการประเมินผลการเรียนด้วย (โกวิทช์ จันทร์ศิริ, 2557, หน้า 103) หลักการในการเลือกแบบฝึกเทคนิคสำหรับไวโอลิน คือการสอนโดยใช้ตำราชูชุกีสำหรับนักเรียนระดับเริ่มต้น เพราะว่าเป็นตำราที่เน้นการสอนโดยวิธีการจำเพลง และฝึกทักษะเพียงอย่างเดียว ซึ่งในการเรียนดนตรีเป็นเรื่องยากอย่างยิ่งในการทำหลายสิ่งหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ถ้าต้องซ้อมเพลงใหม่จะต้องใช้สมาธิในการอ่านโน้ตแต่ละตัวอย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่สามารถคิดเกี่ยวกับความสำคัญของสิ่งอื่นๆ ไปพร้อมกับการเล่น คือ ความเที่ยงตรงของตัวโน้ต ทำทางที่ดูสวยงาม ความรู้สึกและอารมณ์เพลง แต่ถ้าเล่นเพลงที่ง่ายๆ ที่เด็กคุ้นเคยดีแล้วเด็กก็จะสามารถบังคับควบคุมทุกอย่างได้ ไม่ว่าจะเป็นการถือคันชักที่สวยงาม ทำทางการเล่นการบังคับเสียงโน้ตแต่ละตัวให้ออกมาอย่างดี (ธวัชชัย นาควงษ์, 2543)

การสอน เป็นงานหลักของครู ซึ่งปัจจุบันถือว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่บุคคลในวิชาชีพนี้ ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถเลือกศึกษา อบรมมาโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถเลือกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การสอน ครูต้องมีการฝึกฝนด้านการสอนอยู่เสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการทำงานเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ และต้องมีมาตรฐานของวิชาชีพ การที่ครูสามารถปฏิบัติงานการสอนได้ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการผสมผสานศาสตร์ว่าด้วยการสอนกับศิลปะของการสอนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการสอนสูงสุด (ความหมายของการสอน, 2557)

สรุปได้ว่า การสอนดนตรีนั้น ผู้วิจัยคิดว่าวิธีการสอนดนตรีที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้นั้นจะเป็นวิธีการสอนแบบสาริต ซึ่งมีขั้นตอน คือ ผู้สอนปฏิบัติให้ผู้เรียนดูและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามอย่างเป็นขั้นต่อนั้น เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิและมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนดนตรีด้วยตนเอง

ไม่ได้เรียนเพราะถูกบังคับหรือจำเป็นต้องเรียน ถ้าเป็นเช่นนั้น วิธีการสอนแบบสาธิตเป็นวิธีการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี แต่สำหรับเด็กเล็กควรจะทำกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน หรือวิธีการสอนอย่างอื่นมาใช้ในการสอนดนตรี เช่น วิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ ซึ่งมีขั้นตอนการสอน โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ตามจินตนาการหรือผู้สอนเป็นผู้กำหนดไว้จะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนจะมีความสนใจในการดนตรี และไม่รู้สึกรู้สึท้อหน่ายในการเรียนดนตรี ดังนั้น วิธีสอนแบบบทบาทสมมุติเป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี

จากการศึกษาความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา และผลงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าการเรียนการสอนไวโอลินในปัจจุบันนั้นมีหลายหลักสูตร ทุกๆ หลักสูตรนั้นมีเนื้อหาและขั้นตอนการฝึกเล่นไวโอลินที่สมบูรณ์ครบถ้วนอยู่แล้ว แต่แตกต่างกันตรงที่วิธีการสอนของผู้สอน ซึ่งวิธีการสอนนั้นมีหลากหลายวิธี แต่วิธีสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยเชิงทดลองในครั้งนี้ ได้แก่ วิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ และวิธีการสอนแบบสาธิต ซึ่งแนวทางการสอนไวโอลินของ ดร.ซูซูกิ (Suzuki) นั้นผู้วิจัยได้เปรียบเทียบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ และแนวทางการสอนไวโอลินของยามาฮา (Yamaha) นั้นเปรียบเทียบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับวิธีการสอนแบบสาธิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปรียบเทียบทักษะการเล่นไวโอลินและเจตคติที่มีต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ และวิธีการสอนแบบสาธิต ซึ่งจะเป็นการเพิ่มหลักการและเป็นสนเทศทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระศิลปะ โดยเฉพาะสาระการเรียนรู้ทางด้านดนตรี

คำถามวิจัย

1. ทักษะการเล่นไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ แตกต่างจาก วิธีการสอนแบบสาธิต หรือไม่
2. เจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ แตกต่างจาก วิธีการสอนแบบสาธิต หรือไม่
3. เจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ หลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน หรือไม่
4. เจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิต หลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบทักษะการเล่นไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ และ วิธีการสอนแบบสาธิต
2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่มีต่อการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ และวิธีการสอนแบบสาธิต
3. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ
4. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิต

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะการเล่นไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ แตกต่างจาก วิธีการสอนแบบสาธิต
2. เจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ แตกต่างจาก วิธีการสอนแบบสาธิต
3. เจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ หลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน
4. เจตคติต่อการเรียนไวโอลินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิต หลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 475 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็น

2.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ

2.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสาธิต

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะในการเล่นไวโอลิน และเจตคติต่อการเรียนไวโอลิน

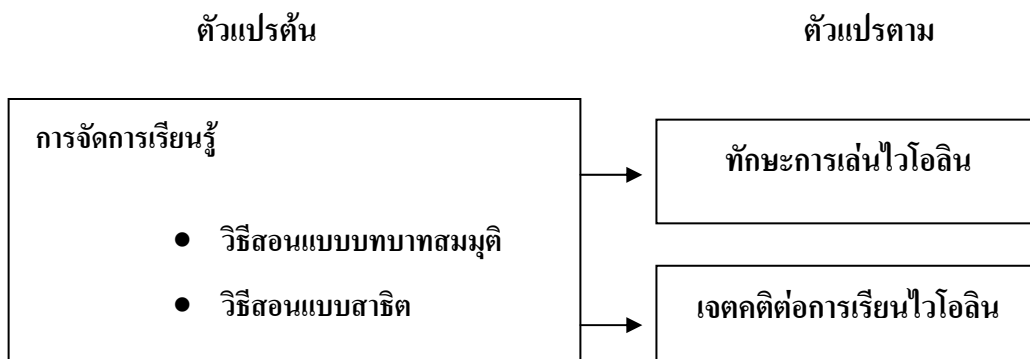
3. เนื้อหาในบทเรียนประกอบการวิจัยในครั้งนี้คือ องค์ความรู้ในเรื่องการเล่นไวโอลิน ได้แก่ วิธีเก็บรักษาไวโอลิน และทักษะการเล่นไวโอลินเบื้องต้น คือ ลักษณะการยืนเล่นไวโอลิน การจับคันไวโอลิน การหนีบรองคาง การจับคันสีและวางคันสีลงบนสาย การสีไวโอลิน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนไวโอลิน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ใช้เวลาทดลองจำนวน 17 ชั่วโมงโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การเปรียบเทียบทักษะการเล่นไวโอลิน และเจตคติต่อการเรียนไวโอลิน โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ และวิธีการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศธนบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในเรื่องการเปรียบเทียบทักษะการเล่นไวโอลินและเจตคติต่อการเรียนดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ และวิธีการสอนแบบสาธิต มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

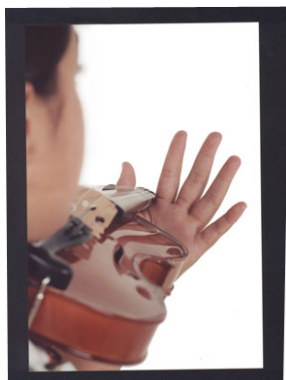
นิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีสอนแบบบทบาทสมมุติ หมายถึง วิธีสอนแบบแสดงบทบาทเป็นวิธีสอนที่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติ หรือการเทียบเคียงสถานการณ์ที่เป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอน โดยที่ครูสร้างสถานการณ์สมมุติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทอาจกระทำได้ทั้งทางด้านความรู้ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดง วิธีการนี้จะสร้างความเข้าใจและความรู้สึกให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้ดีเหมาะกับวิชาที่ต้องการพัฒนาด้านทักษะ

วิธีสอนแบบสาธิต หมายถึง วิธีสอนที่ครูแสดงให้นักเรียนดูและให้ความรู้แก่นักเรียน โดยใช้อธิบายหรืออาจจะมีการใช้สื่อการเรียนด้วย และผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง การสอนแบบสาธิตแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ ผู้สอนเป็นผู้สาธิต ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสาธิต ผู้เรียนสาธิตเป็นกลุ่ม ผู้เรียนสาธิตเป็นรายบุคคล วิทยากรเป็นผู้สาธิต และการสาธิตแบบเจียมโดยให้นักเรียนสังเกตเอง

ทักษะในการเล่นไวโอลิน หมายถึง การทำให้เกิดความชำนาญสามารถนำไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่วองไวไม่ผิดพลาดจากผลจากการเรียนซึ่งเป็นผลิตผลจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การนำไปใช้ ความรู้ ความเข้าใจ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน ไวโอลินอย่างได้ผลจะต้องแสดงออก ดังนี้

1) แสดงการจับคันไวโอลิน

ภาพที่ 1.2 แสดงการจับคันไวโอลิน

ที่มา : รูปภาพลักษณะและการเล่นไวโอลิน, 2557

2) แสดงการหนีบรองคาง

ภาพที่ 1.3 แสดงการหนีบรองคาง

ที่มา : รูปภาพลักษณะและการเล่นไวโอลิน, 2557

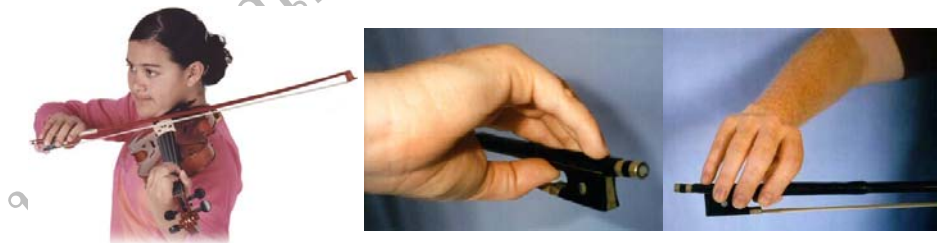
3) ลักษณะการยืน

ภาพที่ 1.4 ลักษณะการยืน

ที่มา : รูปภาพลักษณะและการเล่นไวโอลิน, 2557

4) แสดงการจับคันสีและวางคันสีลงบนสาย

ภาพที่ 1.5 แสดงการจับคันสีและวางคันสีลงบนสาย

ที่มา : รูปภาพลักษณะและการเล่นไวโอลิน, 2557

5) การสีไวโอลิน

ภาพที่ 1.6 การสีไวโอลิน

ที่มา : รูปภาพลักษณะและการเล่นไวโอลิน, 2557

เจตคติที่มีต่อการเรียนไวโอลิน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่มีต่อการเรียนไวโอลิน ซึ่งวัดได้จากคะแนนของนักเรียนการตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนไวโอลิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือ การคาดหวังความรู้ ความรู้สึกและ แนวโน้มพฤติกรรมโดยการสังเกตพฤติกรรมทางบวกที่นักเรียนแสดงออกมาในรูปความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนไวโอลิน